

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscurorum virorum

cvm investrantibus adversariisqve scriptis

Textus

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

Epistolarum obscurorum virorum [...] volumen tertium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-976](#)

A. BIBLICAL NOTES

scriptoribus amissis orationibus missis locis & p. animis litteris simplici,
ruditate officiali, &c. &c. in illis & aliisq. scriptis, multoq. hanc scripta sunt amplius
cum sententiis vniuersitatis, non solum sicut se in collatione antequam innotescat
in studiis per annos aliis, sed etiam in scriptis suis, & in multis locis.

EPISTOLARVM**OBSCVRORVM VIRORVM**

a diversis ad diversos scriptarum,
& nil praeter lusum iocumque continentium,
in arrogantes sciolos,
plerumque famae bonorum Virorum obtrectatores,
& sanioris doctrinæ contaminatores.

VOLVMEN TERTIVM.**AD LECTOREM.**

Rifum Heraclitæ est, vasti ridere parati
Arida mutarunt pectora Stoicidæ.
Da mihi tristem animum, ferales obiice luctus:
Dispeream nisi mox omnia rifs erunt.

Exerce pulmonem.

EDITOR LECTORI S.

Antiquius tertii huius q. v. Epistolarum obseurorum virorum voluminis exemplum quam quod prioribus, supra paginis 1...79. et 185...300. exhibitis, in tribus Pseudolondinensibus editionibus, et ea quæ sine anni indicatione et duabus quæ expresso anni 1689. numero prodierunt, sordidis omnibus sed vulgatissimis, paginis 503...550. accessit, neque vidi neque ab aliis memoratum legi: omnium autem editionum, quotquot factas esse adhuc probari potest, mihi exempla ad manus sunt. itaque persuasum habeo hoc tertium volumen ante a. 1689. operis publicatum non esse, quamvis Pseudolondinensis iste editor aperte nihil præstitit nisi quod indocte et temerarie ex priori, quod forte ad manus ei fuit, exemplo novum transcribi non tam curavit quam operarii permisit: veri enim simillimum mihi videtur, in eo exemplari, ad quod Pseudolondinense repetitum est, aliquem, sive aliquos malis, manu sua epistolatas sive alia dictamina (ut cum Obscuris loquar) adscripsisse, quæ ad idem cum epistulis O. V. Iudicium scribendi genus pertinere sibi viderentur, quibus accessionibus tum primum typis expressis Pseudolondinensis editor tertii epistolarum O. V. voluminis nomen dedit, ceterum ea videlicet inscriptione usus, quæ inde ab a. 1556. [cf. Indic. bibliogr. Epp. O. V. num. 7. sqq.] in usum venerat. Ita facile explicatu videtur qui factum sit ut his adversarii litterariis, quæ peculiare alicuius auctoris opusculum dici nequeunt, ab argumento verarum epistolarum O. V., si cap. 13. ed. n. excipias, omnino alienis, et locus et honor, quibus hodie inmerito gaudent, quodam quasi iure dari potuerit. nam varia sunt hæc collectanea et inæqualia interque se non cohaerentia, diversis quoque temporibus composita, partim ex antiquioribus quodlibetis (ut 11. 12.) et ex ipsis genuinis O. V. epistolis (ut 13.) transcripta aut consarcinata, partim (ut 4.) ex veterum poetarum, Ovidii Tibullique maxime, versuum partibus consuta elegiæ sine sensu umbra, partim arida sunt alicuius tetrici magistri (ut 7. 10.) inficetæque puerilis ingenii imitatoris lucubrations, dicendi genere ad nauseam usque fatuo inconditoque ab illo vere scholastico priorum voluminum dicendi genere longe diversæ et, ut mihi quidem videtur, toto certe sæculo recentiores. Attamen Weislingerus (Hutten. delarv. p. 14. sqq.) ex hoc tertio volumine Huttenum inlusorem levissimum, impiissimum, infastissimum fuisse demonstrare voluit; neque multo sanius Miinchii (Epp. O. V. 1827. 8°. p. 63.) iudicium est hoc: „Hinsichtlich des ... dritten Buches bleibt nicht viel zu sagen übrig. Sie [vult die Briefe] sind offenbar ein Erzeugniss späterer Jahre, und wenn auch noch des sechzehnten Jahrhunderts und von Freunden und Geistesverwandten der Verfasser der zwei ersten Theile, so erreichen sie dennoch bei weitem nicht dieselben[!], weder in Erfindung des Witzes, noch in Ton und Haltung”. Sed et ipse Pseudolondinensis exemplaris editor quid sibi voluerint genuinarum partium auctores parum odoratus est: nam postquam de duobus prioribus voluminibus, quorum auctorem Reuchlinum fuisse sibi persuaderi passus est, ea divendita esse præfatus est, pergit hoc modo: „Placuit proinde novam hanc Editionem tertio volumine auctam procurare, eum in finem, ut et doctus Orbis denuo cognoscat, quantis sordibus olim stabulum Latini repletum fuerit, quantoque constiterit labore, illud purgare; Juventus vero exinde in Latino sermone discat vitare solæcismos et Germanismos minus decentes. Utrique demum Deo gratias agant, quod linguam hanc tam nobilem olim in Barbariem pene versam, pristino nitoris restituerit: Vale!”

1.

Vullupius Timanoetus
trium optimarum artium Magister
Theologicus et conscientiosissimus
Domino Marculo Anoretino

Baccalaureo felicissimo

æternissimam valetudinem et benevecturam optat.

Scripsit ad me nuper unus bonus amicus, quem nos ambo bene novimus, et qui sicut Pastor perditum ovum et misera meretrix amissum ducatum querit 10 cum toto studio, quod nos etiam debeamus magni viri fieri, quod affinis eius vellet de novo in pressuram dare epistolas Obscurorum, vel quod idumque est, clarorum virorum, et vellet optare, quod illi, qui voluptatem habent aliquid scribere, etiam tales epistolas ad unum scribant. Et fateor, quod non sit minimam laudem, quando postmundus etiam manum nostram et nostrum studium 15 in pressura videt. Nam quando moritus, tunc omnia altera cum nobis sunt ex, modo illa, quæ scripsimus in chartam, manent in æternissimam æternitatem. Et quando homines nonnunquam tergudem suam vertunt erga parietem, et accipiunt scriptum nostrum ad videre, tunc bene solent dicere, eheu O! quam bonus vir fuit iste, qui nobis hoc eius scripto fuit prosibilis. Ergo putavi 20 consiliosum quod tibi hæc significem, ne maneas ad domum, sed etiam aliquid scribas, et concopules cum Epistolis his. Non poteris tibi persuadere, quomodo tu tam magnam laudem accipies, quando hunc meum consilium imitabis. vale benissime.

Præfationis locus ei capiti cui numerum 10. adscripsimus, si quis has partes digerere velit, deberi videtur. ² Vullupius] *An pro Philippo, ut adsonet ad Vulpem et Lupum? Timanoetus] Τιμανότος?* honoris inscius? Sed ep. 2. *habet Timanereto, quod ad τιμὴν ἐρέττων* (honorem versus remigans s. adpetens) adsonat. ⁵ Marculo] *Μαργαίνων* est insaniens, quod vide *an frigidus nominum inventor voluerit; ex verbis μάρη (manus) et οὐενός (vacuus, inanis) deductum esse* hunc Marcenum non crediderim. Aneretimus est in inscr. ep. 2. quod nomen ἀνήρ ἔτυμος sive ἔτοιμος (vir verus s. promptus) esse possit, et Anoretimus ἀνορέτας τιμῆς (virilis honoris). Sed hæc fortasse ἄνωρα ipsa sunt, intempestiva ac scrupulosa. ¹¹ idumque] *idem.*

2.

Dominus Marcenus Aneretimus
ante decem annos
Baccalaureatus in quieta possessione
vel quasi ad hoc tempus
Domino Vullupio Timanereto
Magistro Theologistico
optat omne bene ire et vehere.

Postquam radiis oculorum meorum epistolas tuas perlegi, valde me gavisus sum, quia vidi, quod noster amicus bonus velit de novo in lucem dare litteras illorum clarorum, vel ut rectius dicam, minime non obscurorum virorum. Tantus enim in illis thesaurus eruditionis et humanæ sapientiae latet, quod quando quis vellet illam capere et exaurire vase intellectus sui, omnino plane similis esset illius, qui totum mare Adriaticum, quod post medium noctem iacet, volebat omnino parvo cochleare exaurire. Et ego summopere totis viribus meis et ex toto serio aestimo, ut hunc librum dignus sit, quod omnes illam cum ambabus manibus habeant, et semper super illum cubant. Meus praceptor antehac solebat dicere, quod non immerito sit, quod hic liber suspenderatur in patibulo ianuae in schola, ut omnes scholaristici vident, quando exent, vel intrent in illam, et discunt taliter scribere et taliter loquere: Et meus praeceptor ita semper loquebat, et dicebat, quod melius est, his viris, qui non fuerunt stulti, licet voluerunt magis in umbra manere, quam a Sole clarificari, sequi, quam Ciceronium aut Virgilium. Verba enim sua non sunt tam gravia quam Cicero et Virgilius, et tamen etiam melius clangunt. Ergo non potui intermisi, ut ipso bono nostro amico gratulationem faciam, quam iam imitatur:

Amice bone, qui non es nebulone,
Facis pergratum, quod puerorum natum
Iam habes curam, et ad horum usuram
Nunc Obscurorum in lucem das virorum
Venusta scripta, quae docent ex Baralpta,
Ut est scribendum iam ad laudem merendum.
Heu quantas grates illorum tibi nates
Semper debebunt, quando chartas implebunt
Succo atrato aut rubro condensato,
Te magnum virum convincere Perlirum
Quis dubitat? iuventus te amabit,
Et venerentur quicunque te sequentur,
Nam non est grave sed amodum persuave
Tuum Latinum, quod loquitur Ortvinum
Et non invito intelligitur cito.
Tu es Atlantem basimina fundantem
Linguae Latinæ, et scis loquendum fine.
Tu portas fundum Doctorum in hunc mundum,

² Marc. Aner.] cf. adnot. ad ep. I. ¹⁴ quod p. m. n. iacet] lusus quodlibetarius. ¹⁵ summo opere ed. s. a. ²⁷ natum] natum. ³⁰ Baral.] cf. art. Syllogismi. ³⁵ Perlirum] cf. Ep. II. 58. ⁴² fine] fein.

Et quod cecidit et pessimus elidit,
 Tu iterum fers et non es Doctor iners.
 Te ergo laudo et manibus appludo
 Et semper grator, ut sis bonus amator
 Horum librorum, qui non sunt Dominorum,
 Qui se persuadent, scientia quod madent,
 Sed qui puellis inserviunt tenellis,
 Et qui detergent quae sordida inharent;
 Sic tuum nomen sortitur bonum omen,
 Et eris clarus, obscurus et perrarus,
 Et lux per totum: hic finit meum votum.

Ego etiam volebam aliquod doctissimum scriptum addere, sed multo magnum est, ut intret in hunc librum, et etiam valde timeo, quod homines illi me ex rideant, quando aliquid omitto. Nuper enim scripsit ad me affinis meus, quod ¹⁵ sint tales homines Philosophistici qui omnia per pectinem linei trahunt et ad scannum cœdunt quæ aliquis interdum omittit, licet non hoc facit libenter, quia non incident uni semper omnia, et unus se non potest semper recordare omnia. Et liber meus, quem ego volo edare, magnus est, et scribitur in eo de omnibus artibus, quomodo puer illas legere debet. Inter his dico tibi ²⁰ iam, te volueris in me meminere, et nomen meum clarificare, ego vicissim in te meminar, et semper nomen tuum clarifaciam, non aliter quam Sol in medio die clarifacit obscurum meum locum, in quem eo, quando volo solus esse. Vale iterum optissime.

3.

25 **Iohannes Cochlearius**

alias Loeffeler natus

proximo actu Baccalauriaturus et Baccalareandus

postea etiam Magistrandus et sic ad altiora

30 **Dominum Gasparum**

vel ut vulgus dicit

Casparum Stomabus,

germanice Rindmaul,

in profundissimum omnium salutum barathrum

et abyssum eternaliter devovet.

35 Longum tempus est, cum ad me scribebatis, quid faceret Durandus Muscerda, quem diu diligivisti tam vehementer, uti equa, mula, duæ et ambæ esurientia diligent versicolorem straminis vel fœni; Et ego etiam cito vobis omnia bona de illo distribuissem, secundum illud, quod scriptum est, Communicebat vero qui instruitur in sermone cum eo qui instituit, omnia bona; et iterum dicitur proverbialiter, ‘Amicorum omnia sunt communia’, sed non potui ci-

⁴ gratuor edd. ¹⁵ per pect. trah. et ad sc. cœdere] durch den Kamm ziehen und an die Bank schlagen. textoriae artis vocabula Germanica. ¹⁷ incident omn.] alles einfällt, in memoriam veniunt omnia. ^{35.36} Muscerda] stercus murium. ³⁹ Communicet] cf. Paul. ep. ad Galat. VI. 6.

tius perfectionare hanc litteram, quia tam multa sunt, quod de illo scribere oporteo. Et certe nescio, a quo incipere debo, uti dicitur 'Nescio ubi faciam dici primordia luctus': Homo est ille Durandus, non ut alii homines, sed homo singularisticus. Quando illum iam videbas, gravareris, quod illum non sit antiquus ille Durandus, secundum illud, Eheu quantum mutatus ab illo Hectore.⁵ Cum enim erat adhuc iuvenis socius de trigindi octo vel novendecim annis, fuit vehementer subtilis et humilis, et avia mea dicebat, quod non fuit stultilior iuvencus in toto urbe, quam Durandus est, sed iam crassus et densus est, et non magis habet primam formam, os habet sicut porcus, et labia sua dant bona farcimina iecorum; foramina nasorum suorum sunt tam rotundiformia, ut¹⁰ ianua domus, sicut iterum dicitur, 'per ianuam venimus in atrium'; nam tam parva sunt, ut vix currus plenus frumento vel feno, licet quatuor equi illum trahunt, potest invehere. Oculi tam rubicundi sunt, quam oculi columbarum, secundum illud, Oculi tui oculi columbarum. Se ipse etiam non novit, et imaginat sibi, quod sit Magister super omnes, et omnes scientificas devoravit, cum¹⁵ tamen vix est Magis duo, vel etiam Magis unus; cum enim nuper una ancilla paupera illum rogavit, Domine Magistre, quid facere debo, ut etiam aliquid pro me fero? non potuit bonus socius respondere, secundum illud, 'Obstupere omnes intentique ora tenebant'. Et iterum adagialiter loquitur 'Fessus languor occupat artus'. Nam semper unum malum comitat alterum. Et cum postea²⁰ interrogavit illum, dicere, ubi optimus sarcinator calceorum habitaret, iterum non potuit respondere. Nihilominus se miscet semper inter alios, qui longe plus sunt quam Magister, quam ille est, secundum illud, 'Velut inter ignes luna minores', et sicut sterlus muris inter piper, sed omnes illum habent pro stulto. Cum inter illos venit, tunc dicunt, Venite huc, mi Dominus Durandus,²⁵ et sedete super nos, et cum ipse facit, tunc rident in corde, quod tam simplex est, et non intelligit verba honoris. Nuper voluit disputare inter compagniam, quomodo primus homo in initio factus est, et dixit, quod factus est ex glutine et terra, et quod hoc audiverit in una nuptia a viro illustro; Et cum alter respondebat, quod non, homo factus est non ex glutine, unde enim³⁰ venerat illum gluten? quia nondum mactatus erat vitulus, ex quo gluten facitur, sed ex terra et limo, ipse dicebat: vos estis stultus, quod hoc creditis; nam si homo tantum factus est ex limo et terra, et non ex glutine, ego me iam super sententiam vestram totum in frusta et in duo risissem, secundum illud, 'Auditum admissi risum teneatis amici': quomodo enim limus potest si³⁵ mul tenere terram? gluten vero tenet terram ad invicem, ne potest de invicem cadere: super qua acuta quidem responsione omnes admiraverunt; sed tamen putaverunt, quod non crevit in horto suo, aut in fimo suo. Fuit etiam nuper in compagnia rusticorum, et cum illis disputare voluit, quomodo stilus in axe prius fuit, quam axis ipsa, sed rusticus vinctus est, quod stilus in axe omnino⁴⁰ penitus non prius fuit, quam axis ipsa; sed per axem primum ab arbore absensus est, et si se non dedisset victimum, axem dedissent ipsi ad gustandum;

² Nescio ubi dicatur. ⁵ Hei mihi, qualis erat, quantum mutatus ab illo Hectore. *Verg. Aen.* II. 274. sq. ⁸ iuvencus] pro iuvenis. ⁹ labia etc.] ex quodlibetis. ¹³ illud] Cantic. I. 14. ¹⁵ Magister] cf. *Ep. II. 23.* ¹⁸ pro me fero] vor mich bringe, proficiam. *Obstup.*] cf. *Ep. I. 92.* ¹⁹ Fessus] „Conticuere, sopor fessos complectitur artus”. *Verg. Aen.* II. 253. ²³ illud] *Hor. Od. I. 12, 47. sq.* ²⁴ sterc. mur. int. pip.] Germanice *Mæusedreck und Coriander*. ³¹ lutem s. luten edd. ³⁵ illud] *Hor. art. poet. 5.* ⁴¹ ipse ed. s. a.

sed quia se relinquit vinceri, iam omnes dicunt, quod Dominum Durandum est bona Politista, et egregie studuit. Ideo etiam ad omnes compagnias vocatur. Et spero iam quod poterit aspectum suum foras ducere. Est enim homo sapidissimus in prudentia, et scit se invenire in omnes homines; et quando quis aliter de eo loquit, et hoc non vult credere, tunc reprehendit illum pro stulto, et non vult cum illo circumire. Multo magis de illo scribere possem, sed haec tantum vobis in aurem scribo, et peto, ne felem aut gallinam relinquatis ex ea eradere. Non enim multa sumerem, quod haec experiat. In futuro plura vobis scribam. Interea et vos mihi scribite, quid faciatis, et quando vos in itinerem dare vultis, sicut dicitur, Tota hominis vita nil nisi peregrinatio est. Valete et semper magis valete.

4.

Lambonius Forestus,
poeta carminatus bene constitutus et mox emeritus

15 Salutem Poeticam dicit
Domino Citrino Schnabelio
Poetistriae artis et quae illi adhaerent
Candidato meritissimo.

Citrine, qui claris quondam fiducia rerum
Spem fructus avidae vita pudenda tuæ
Gratia magna Iovi rapias tam chara licebit
4 Oscula, nec tenebris mors adoperta caput.
Cum tibi succurrit meritorum oblia nostro
Amplius in lucro verba notata mero.
25 Quadrupedes inter rapidi, quot in urbe figuræ
8 Casus inest illis nec sua verba fide,
Nil adeo fortuna gravis quam gramina pasta
Non honoranda tuis consiliumque fugit.
Est via declivis de tota flumina terra.
30 12 Lucifer e celis semper amarus erit.
Quid multa? studium calcatis sordibus uvis.
Est pretium parve vulnera cordis ope

¹⁰ dicitur] Cf. Ecclesiastæ VII. 1.

¹⁶ Gelbschnabel. ¹⁹ quond. f. rer.] Ovid. V. Trist. VI. 1. ²⁰ Spem. fr. av.] Ovid. II. ex Ponto III. 16. vita pudenda suo est: Ovid. IV. Trist. III. 48. ²¹ Gr. m. Iovi] Tibull. I. 4, 23. rap. ... lic. Osc.] Id. I. 4, 53. ²² ten. m. a. cap.] Id. I. 1, 70. ²³ Non tibi succ.: Ovid. Ep. IX. 67. mer. o. n.] Ovid. I. Trist. V. 53. ²⁴ A. in I.] Ibid. III. 68. verba n. m.] Ovid. I. Amor. IV. 20. ²⁵ Q. i. rap.] Ovid. Art. am. I. 629. ²⁶ Casus inest illic] Ovid. Art. am. II. 40. ²⁷ Nil ad. f. gr.] Ovid. IV. ex Ponto IV. 5. quam gramine p.] Ibid. VIII. 41. ²⁸ Consiliumque fuit] Ovid. Fast. II. 276. Consilium fugiunt: Ovid. Trist. V. 32. ²⁹ Est v. decl.] Ovid. Met. IV. 432. de clivis edd. prime. de t. fl. t.] Ibid. VIII. 836. ³⁰ Luc. e toto: Cons. ad Liv. 407. ³¹ calc. s. u.] Ovid. Met. II. 29. ³² Et pretium plena: Tibull. I. 9, 52. vuln. e. o.] Ovid. I. ex Ponto III. 22.

Quod licet et facile est, quod non licet, acrius urit
 16 Ferreus est si quis compede pulsa sonet
 Auctor opus laudat, pariunt absinthia campi
 Collaque velocis dira venena manu.
 Non sibi respondit, non omnia proloquebatur
 20 Et causam, lævo fixa sagitta pede est.
 Dent tibi celestes squalentia tela venenis
 Arvaque pugnaci mors habitare sui.
 Sæpe fuit nostro quam pro mercede dedisti
 24 Abdita nox splendet sedulitate domus
 Scilicet ut fulvum vestras absumere vires
 Aspera dum nobis sunt veneranda loco.
 Stramine sæpe super quoniam convenimus ambo
 28 Una paret lecto digna puella tuo.
 Vellera dura ferunt video delicta meorum
 An fortuna mihi crimen inesse rogat?
 Quolibet est folio modo formidatus in urbe
 32 Candidus et felix frater honoris erit.
 Nec tamen hunc sua mors ad opem luctare ferendam
 Nec tardum juveni prosperiore frui.
 Vix illam subito posses intrare fenestra
 36 Nec queritur fuso per sacra verba mero.
 Vix equidem credo, nec si mortalia possem
 Excidit asperitas voce clientis opem.
 Mox etiam pectus candardis frustula ferri
 40 Tunc superat pulchro non minus iste dabit.
 Nec tu consulto, nisi tristia mandere sævo
 Est via declivis, res habet ista suum.
 Tantum ne noceant, venduntur regna labore,
 44 Annuit et studiis, principis esse domum

¹⁵ Ovid. II. Amor. XIX. 3. Quod licet, ingratum est; quod etc. ¹⁶ F. est si q.] Ibid. XIX. 4. comp. p. son.] Tibull. I. 7, 42. ¹⁷ A. op. l.] Cf. Ecclesiastici IX. 24. „In manibus artificum opera laudabuntur”. par. abs. c.] Ovid. III. ex Ponto VIII. 15. ¹⁸ C. veloc.] Ovid. II. ex Ponto IX. 58. dira v. m.] Ovid. II. ex Ponto IX. 68. ¹⁹ Non s. resp.] Ovid. Fast. IV. 373. ²⁰ læv. ... est] Ovid. Fast. V. 398. ²¹ Dent tibi dii: Ovid. III. Trist. I. 23. II. ex Ponto I. 53. sq. t. v.] Ovid. Fast. V. 397. ²² Arv. pugn.] Ovid. Fast. V. 374. Mars habitare sui: Ibid. V. 553. ²³ sedulitate modus: Ovid. Art. am. II. 334. ²⁵ Sc. ut f.] Ovid. I. Trist. V. 25. ²⁷ Sæpe super stramen: Ovid. Ep. V. 15. qu. c. ambo] Vergil. ecl. V. 1. ²⁹ V. d. fer.] Ovid. III. ex Ponto VIII. 9. vid. d. m.] Ibid. IX. 7. ³⁰ crimen inesse tuis: Ovid. III. ex Ponto III. 70. ³¹ Q. est f.] Ovid. IV. ex Ponto III. 33. modo f. in u.] Ibid. III. 39. ³² C. et fel.] Ibid. IV. 18. ³³ ad op. l. fer.] Ovid. IV. Trist. V. 19. ³⁴ N. t. iuv.] Ovid. Ep. V. 33. pr. fr.] Ovid. III. ex Ponto VII. 30. ³⁵ V. ill. s. p.] Ovid. Fast. VI. 539. intr. fen.] Ovid. Fast. VI. 577. ³⁶ Hæc queritur: Ovid. Art. am. I. 124. fuso ... mero] Ovid. Fast. II. 636. ³⁷ Vix eq. cr.] Ovid. IV. ex Ponto III. 27. et sæpius. ³⁸ Exc. asp.] Ovid. IV. ex Ponto IV. 22. voce cl. o.] Ibid. III. 42. ³⁹ Mox etiam pectus] Hor. epist. II. 1, 128. ⁴¹ nisi ... sævo] Ovid. Met. XV. 92. ⁴² Est v. decl.] vide v. 11. res habet ista metus: Ovid. Ep. XVI. 342. ⁴³ T. ne noceas: Ovid. I. Trist. I. 101. ⁴⁴ Assuetus studiis: Ovid. I.

Felix qui meruit certo vestigia passu
 Clara repercuso curva senecta pede.
 Quod superest porro regales addere maius
 48 Divitias possum, comprecor semper: Amen.

5.

Arnoldus Schurkam

frater minorum gentium

per decennium tantum salus, quam portare potest Camelus aut Elephas,
 5 optat et vovet

Domino Bartholomaeo Lecker

ingenioso et perspicaci Magistro in arte legendi
 et sribendi.

Non sine maximo animulæ meæ tripudio et saltu, uti scriptum est, sal-
 tabat infans in utero eius, vidi nupero die in cista librorum doctum vestrum
 librum, quem placuistis in mundum mittere, ne essetis servus nequam aut ne-
 quaquam, qui libram suam in terra fodiebat, et timuistis merito, ne porro es-
 setis tam nequam, qui declinabilia sunt, et declinant omnem libram, et nolunt
 aliquid scribere; vos vero indeclinabilia estis post regulam: 'Et utroque nu-
 15 mero indeclinabilia sunt nequam, nauci, nihili, mancipi, et cæteri huius sortis'. Et nolo iurare, certe liber vester tam bene mihi placuit, ut non possum
 dicere. Bonus methodicus estis, et scientifice scitis syrupum ex melle et sa-
 charum ex syrupo, hoc est, ut non nimis alte cum vobis loquar, qua forsan
 non intelligitis, bene potestis extrahere bonum ex malo, et bonas doctrinas
 20 dare ex eo, quod antea didicistis. Et credo quod vos habetis arcanum il-
 lum modum Glauberianum parandi Extracta per liquorem Alkahestinum, qui
 nihil est aliud quam Sal purgatum, fixatum, et per deliquum solutum. Plus
 enim potestis extrahere quam menstruum aquæ pluviarum, licet est destillata
 et rectificata. Quando enim unicum tantum verbum in vestram mercaturam ser-
 25 vit, potestis vel tres vel quatuor doctrinas exinde facere, quæ nec diabolus
 ipse cogitasset, et miravi, quomodo habeatis tam bonam mormoream, ut omnia
 potestis tam Ordine ponere, melius quam ancilla ollas et patinas et alia coqui-
 naria fictilia potest ordinare: Sed non satis possum mirare super vos, quod
 tam stultus sitis, et vos timetis pro canibus, qui erga vos volunt latrare, cum
 30 tamen habetis bonum baculum, quo vos erga omnes cum invicem potestis de-
 fendere, qui vos recontrant. Recordate vos in parvum Davidem, qui magnum
 Goliath uno parvo lapicio tam vehementer iaciebat, quod caderet in fundum,
 tanquam tonitru ipsum tanxisset: Et vos habetis maiorem baculum, et benefi-
 cistis, ut gladium non portatis, nam David etiam non poterat portare gladium
 35 et Sturmhaubam; Ergo sumite illum, et erga tales canes vos convertite, dicen-

Trist. V. 74. ⁴⁶ Cl. rep.] Ovid. Met. II. 110. curva s. p.] Ovid. Art. am. II. 670.

⁴⁷ Q. sup.] Ovid. Met. IX. 629. V. Trist. I. 23. V. 17. regales add. maius] Hor. epist. I. 12, 6. ⁴⁸ Divitiae poterunt: Hor. l. c.

² Schuream edd. a. 1689. ²⁴ in merc. servit] in den Kram dient. ²⁶ morm.] memoriam. ^{27,28} conquinaria a. 1689.

tes, V.V.SS. Si non abis, et me et meum librum cum pace mittis, crasso fune te vapulam, ut te permerdas et permargas; quid valet? abibunt. Potestis enim bonam habere conscientiam, quod aliquid ex aliis libris non exscripsivistis, et quando aliquid exscripsivistis, ut saepe factum est, fidelissime illud confituisit, iuxta illud: Nihil scribitur aut dicitur, quod non scriptum dictumve sit prius;⁵ Ex quo optimissime concluditur, quod vos non male fecistis, quod etiam vos aliquid exscripsistis, quia etiam alii antea vobis exscripsiverunt etiam. Sed habeo adhuc unum vobis dicere, nempe homines omnes, qui vos possunt, dicunt, quod quando libros omnino multos facitis, multos etiam adiutantes habetis, quia quando vos non estis in domo, veniunt ad vestram foemina, et dicunt: Bonus¹⁰ dies, quid facit vester Dominus, nonne adhuc diligere est? Et illa respondet, rogo vos, ingredite ad me, Dominus meus multum habet facere, et libenter adsumit adiutantem, et tunc vos unum librum super alium edatis in lucem, secundum illud: Tulit alter honores. Pudeatis vobis, quod sitis tam pigrus socius, qui vestros libros non potestis solus componere. Tamen non dubito,¹⁵ quod fiat cum bona vestra voluntate, quia vos tacetis, et Adiutantes vestros pro bonis viris habetis, qui etiam vos pro bono et aptissimo viro habent. Et potestis ergo eo meliorem habere conscientiam, quia fideliter et canditer fateatis, quod non solus vestros libros facitis, quando alii dicunt, quod soli illud faciant, et prædicant, quod suus solus labor est, qui tamen non est, sed etiam²⁰ habent adiutantes, quae nesciunt et non possunt. Vehite sic porro, et cum magna patientia laborate, tunc fietis magnus in hoc mundo, sicut iam adhuc magnus estis in vestra domo, ita quod ianuae omnes sint parviores. Et quando porro libros edare vultis, hoc facite cito post illud:

25
Non semper æstas erit, componite nidos.

Valete et vos bene habete.

6.

Comestor Pugnantius

superiorum et inferiorum Facultatum

hactenus Studiosus futus valde diligens

30
Domino Cornelio Moroso,

vulgus Saurtopff,

artium omnium voragini inexhaustibundo

gratulatur bonum diem.

Nondum scriberem ad te, si non necessitas altissima me ad chartam ra-³⁵ peret, quemadmodum Angelus olim pro temporibus Prophetam Habacucem apud crines capiebat, et illum in fossam ad Danielem ducebat. Nam postquam redii in Parnassum, inveni illum, quod in omnibus mutatus est. Tibi non est ne- scius, quomodo Studentes olim fecerunt, et quam bene et hilariter potuerunt

¹ V.V.SS] *i. e.* Wss! sibilum, quali fugantur animalia. ² quid v.] was gill's?
⁵⁻²¹ possunt] 'können' pro 'kennen'. ¹¹ diligere omnes. An de legere? vom Lesen?
¹⁴ illud] Verg. ap. Donat. in vita Verg. c. 17. ²¹ possunt] *ut supra*. ²⁴ illud]
Hesiodi opp. et dier. 501 (503). Οὐν αἰσὶ θέρος ἔσσεῖται, ποιεῖσθε ναλιάς.
³⁰ futus] qui fuit. ³⁶ Angelus] Cf. Daniel. XIV. 35.

vivere, et in studio suo ita potuerunt assumere, ut nihil supra fuit. Sed iam non magis est sic, et miserabilissimus est status cum bonis Studentibus. Potebamus nos prave exercere in bibendo, et schmausando, et quando non ibat sicut nos volebamus, dense nos verberabamus; et ex hoc habebamus hunc fructum, quando volebamus fieri Iuristi, non timebamus pro nostro adversario, et sua acuta penna, et potebamus ipsi in oculis adspicere, quorsum volebat verberare, ut aut per secundam aut per tertiam, interdum etiam per septimam, uti dicitur, Per septimam libenter mentiuntur, exsumebamus verberem. Et quando volebamus fieri Theolongi, tunc non stabamus ut lignum in cancellaria,
¹⁰ sed brachia poteramus movere tam artificiter, ut omnes homines id mirabant et ridebant. Quando vero Medicus volebamus fieri, tunc bene potebamus adspicere vulneres, et cicatrica, et sanguem: Et quod magnissimum est, quia homo est animal, qui libenter cum aliis circumit, sicut dicit sapiens Apostolus Aristoteles, cantharum unum vel duo cerevisia vel etiam vini potebamus cum in-
¹⁵ vicem bibere, et non rixare, quod non feceramus alteri decretum, quia illud bene docueramus in Academia. Supèr illud etiam Doctori et Praeceptoris nostri sæpe etiam pro charo sumebant bonum diem, et quando erant fessi bonorum dierum, tunc legebant interdum horam vel dimidiā horam, ita ut quilibet mirabat, quod tam perfectiter potebant legere, et nos credebamus, quod omnia
²⁰ certe sic erant. Inde parcebamus multum in nostra valetudine, et non debebamus caput nostrum tam sæpe frangere super tam multas res. Et nos habebamus unam bonam sectam, que omnibus tam bene placebat, ut iurabamus, quod nos apud illam vivere et mori volumus, sicut Turca iuraverit, vivere et mori apud fornacem, et huic sectæ Patronus erat Aristoteles. Etiam non erat
²⁵ malum factum, quando virginem unam vel secundam quarebamus, et cum illa parum loquebamus, multo magis etiam faciebamus, ut intelligabat, quod nos bene cum illa sentiamus et boni Studentes sumus. Ex quo Iuristus potebat docere, quomodo clientem suum potest obviam ire, ut accipiebat, quod libenter habebat; Theolongus poterat docere, quomodo potest solare moestos et
³⁰ tristes meretrices, quando libenter volunt habere virum et non possunt capere; Medicus vero, quomodo potest ægroto in pulsum prehendere, et quomodo ille vapulat, et quomodo unum ex secundo sequitur. In summa, unusquisque potebat cum voluptate et amore docere, quod volebat. Verum proh dolor! omne mutatum est: Dii iam volunt ruinare Parnassum, quia prohibiverunt, ut nemo
³⁵ magis se vapulet cum invicem, et concluserunt, quod omnibus illis volunt dare rubram ceram, vel rubrum regem vel Cæsarem, qui se cum invicem vapulant. Imo tam valde perseguuntur bonos Studentes, ut etiam eis volunt caput dese-
care, et suspendere et rotificare, qui non omittunt vapulare. Quid aliud po-
⁴⁰ test ad hoc sequere, quam hoc, ut stamus sicut patruelēs canes, Germanice Hundsvetern, quando adversarium accipimus. Ad hoc venit, quod etiam Doc-
tores nostri nostram valetudinem non tam valde parcunt, sicut olim. Nam le-
gunt nobis fere omnes dies, et volunt, ut nos debeamus respondere, quando nos querunt; et etiam non sunt contenti, quando dicimus, Asinus non volat,
quia id dicit Apostolus Aristoteles, sed volunt, quod et nos aliquid addimus.
⁴⁵ et dicimus, cur non volat, nempe, quia non habet pennas, quasi vero ipsum Aristotelem non dixisset verum. Et super quo maxime flere debemus, quam mox imus ad cerevisiam vel virginem Catharinam vel Sybillicham, tunc pone

^{13.14} Arist.] Pol. I. ¹⁶ Accademia *edd.* 2. Doctori et Praec.] phur. ²⁰ par-
cemos *edd.* ³⁶ exsilium s. q. v. consilium abeundi. ⁴⁴ cf. Arist. de animal. incessu.

nos est Pedellus, qui nos prodit. Quid multa? ad omnes lateres, ad dextram et ad sinistram manum bonus Studens circumdatus est, Satanus mundus et propria caro ipsum impugnabit, ut merito exclamat:

O mihi præteritos reddat si Iupiter annos!

Tu autem, mee Morose, tibi gratulare potes, ut studium tuum in feliciore 5 tempore ad finem tulisti. Et ego etiam videbo, quod mox ex Parnasso profiscor, quia mihi non placet, et illud etiam optimum est. Vale.

7.

Cornelius Morosus

Comestori Pugnantio

vel potius Abstemio Quietο

10

Amico certo S. D.

Ineptiae tuæ, mi Pugnanti, prolixorem responcionem mererentur, nisi tuum mihi ingenium persuaderet, non opus esse apud te prolixitate verborum, qui sanioribus rationibus haud illibenter cedis. Brevitati itaque studebo, sed ita, 15 ne dum brevis esse labore, obscurus fiam. Et quidem fateor, corruptissimum fuisse Parnassi meo tempore statum: ubi comessationes, iurgia, provocaciones et duella erant frequentissima, adeo ut vix ullus dies, ne dicam hebdomas aut mensis præteriret, quo non cives in propria viscera sævirent. Cautum erat legibus, quibus novi Studiosi et iuniores se adstringere tenebantur, ne quis 20 compotationibus interesset, ne quis vociferationibus nocturnis aliis molestus esset, ne quis lapidibus stricto gladio insultaret; ne quis provocaret, aut provocatus in arenam compareret; sed quid si potator, grassator, provocator, aut aliasmodi transgressor harum legum esset aut domesticus aut commensalis, aut utroque modo affinis? Quid si se futurum commensalem aut domesticum men- 25 tiretur? Vidi ego, et interfui, quamvis innoxius, ubi noctu, prospiciente tamen e fenestra Rectore, strictis gladiis valvis et fenestris iniuria fieret: Sed ubi audita erat vox unius tantum Commensalis, reliqui omnes impune hoc factum ferebant. Vidi iterum cohortem compotatorum in ipso meridie et fenestris et foribus vim realem gladiis, inhabitatori vero verbalem lingua satis maledica infe- 30 rentem, inspiciente Senatore non infimi subsellii; iurasses, factum carcere, si non cera dignum. Sed quid? commensales erant: Si denunciatum esset, poena antecedentem scelestum insecuta infelicem reddidisset commensalem, sed infeliciorem denunciantem hospitem. Verendum enim erat, ne omnis relicta hac mensa aliam eligerent. Melius igitur erat cum commodo tacere, quam periuria et malefacta pu- 35 niri. Sane dolendum est, iuvenes primo statim ingressu in Parnassum, in quo fundamenta Christianismi iacere debebant, iuramento, quod tamen impune violare licet, adstringi, et sic periuriis adsuefieri, et ad illa quasi manuduci. Quid dicam de prostibulis, quibus Apollinis colles, hoc est Musæa consendere conniventia superiorum permittebat? Quid de negligentia Studiosorum? Regis ad exemplum 40 totus componebatur orbis, negligentes erant Doctores, negligentiores discentes. Novi, quos otii pertæsos non penituerit, bis vel ter non dicam in semestri,

⁴ O mihi! Verg. Aen. 560.

¹⁶ brevis] Hor. art. poet. 25. sq. ³² cera] consilium abeundi q. v. ⁴⁰ Regis] Claudian. IIII. cons. Hon. 299. sq. „... Componitur orbis Regis ad exemplum ...”

sed in anno legere; et ubi lecturi erant, hora dimidia elapsa vix cathedram adscendebant, finita tertia horulæ quadrante discedentes, omnem et moram et festinationem viæ longinquitate pariter, pariter et senectute iam iam appropinquarent excusantes: cum tamen prædia sua singulis septimanis, si non singulis diebus absque ulla molestia visitare, agrorumque sulcos perscrutari, expendere et dinumerare possent. Quin cum legerent, obscuritati ita studebant, ut vix decimus quisque (rarissime autem decimus intererat, vix centesimus illos lecturos unquam esse augurari poterat) quid vellent, assequeretur: Idque eum in finem, ut privatim eo maiori cum fructu docere possent. Noli autem tibi persto suadere, eos privatim diligentiores fuisse; vix tertio vel quarto congressu pecuniam emendicaverant potius quam exegerant, ubi schedula foribus affixa negligenter ipsorum non excusabat sed accusabat: Et si quis eorum, gentium minorum Deus, diligentem se in legendu exhiberet, effata eius pro oraculis ex Apollinis tripode æditis haberi debebant: omnem sacrae Scripturæ auctoritatem 15 labefactari patiebatur, modo ipsius et deastri sui Aristotelis auctoritas integra, sarta et tecta servaretur; utpote a cuius sententia ne latum unguem quidem secedere, sed usque ad extreum vite halitum eam defendere iuramentum iuraverat, ideoque ut voti eo citius fieret compos, more canum timidorum latratu magis quam morsu adversarios invadebat. Quid plura? gratulari tibi potius debes quam contristari, pristinum hunc Parnassi statum mutatum esse in melius. Gratias agendum est diis, quod pro benignitate sua securitati civitatis suæ prospexerint, et compotaciones, iurgia, provocaciones et duella prohibuerint; sane officii sui partes vir ullo modo melius explere potuissent, quam hoc uno, quod de incremento Reipublicæ, quod maximam partem in conservatione 25 membrorum utilium consistit, solliciti fuerunt. Gaudere debes, quod tales tibi Doctores invenire licuerit, qui non vanæ persuasionis œstro perciti, nec propriae sententiae tenaces, solum quod verum vereque bonum est, proponunt. Age, commorare paulisper, patientiae tuæ te non pœnitabit. Vale.

8.

30

Antus Cantus Hornantius

olim in præsentia duorum testium

Cæsarice castratus Poeta,

nunc lector minorum gentium

aureo suo amico,

Domino Inflanto Baccio,

Magistro maior in omnibus literaturis

et benedicto ex hoc nunc et usque in secula seculorum

Amen, iterum secundo versificatorice salutem optat:

Perscripsi nuper per pulchram ad te Epistolam,

Quæ mihi non parum ista laboris fecit;

Et ego sperabam, te mox esse responsum,

Cum scio permultum te habere super me:

¹⁴ aciditis edd. prr. ³⁰ An 'Andreas Canter Hollandicus?' adnotavit Færstemann. ³⁵ Paußback. ⁴² habere s. me] magni me facere.

Sed cum surrexi hodie, non nihilum vidi
 Quod respondere tu voluisti mihi.
 Quid tibi persuades? an me tu iudicas Anser,
 Cui, quando clamitat, nemo respondet homo?
 Inter nos quanta fuerit amicitia semper,
 Optime tu nosti, si modo scire velis:
 Non poteras edere, non poteras bibere abs me,
 Semper ego in oculis, semper in lingua fui.
 Memini nos quandam non multis abhinc licet annis
 Obdormisse Ketae, invigilasse Ketae.
 Sed eheu quantum iam es mutatus ab illo,
 Dum te dissimulas, non noveris quasi me.
 Stulte, quid iam plus es, quam olim egoque fui,
 Quod tamen iam non sum, quia superbus eram.
 Ego quoque etiam solebam contemnere illos
 Qui erant minus, adspiciens neminem;
 Turgebat venter vana iactantia semper,
 Atque meis malis hamstrificare noram.
 Quando mecum loqui vellet antiquus amicus,
 'Non habeo tempus' ego dicebam ei.
 Brachia ponebam in latera, atque replebam
 Per latam viam, quae nimis arcta fuit.
 In meo cerebro tam alta consilia erant,
 Quam volat Aquila, cum petit ipse celum.
 Sed quid iam nunc sum? sum pauper nebulo, quem vix
 Salutat lictor, quando occurrit ei.
 Ergo sume exemplum in me, et corrige te mox,
 Ne post poeniteas, ista quod non feceris.
 Et si me amas, olim me sicut amasti,
 Proximo tu mihi certo responde die.
 Amen dico tibi, si non responderis cito,
 Tu ad patibulum pro me imposterum ito.
 Hisce dico vale, valetis, uti valebas,
 Dum tibi esse bene atque valere piget.

9.

35

Iohannes Kanocknyx

Professor Fylolavicus

Domino Bartvico Animalio

Collego altissime honoratissimo

bonam benedictionem optat

a Solis ortu usque ad occasum.

40

Scripsisti nuper ad me, mi College altissime, honoratissime, quod vellem
 tibi indicare meam sententiam, quam habeo de tuo pulchro libro, quem cito

¹⁰ Catharinæ. ¹⁸ plenis buccis, ut mus ericetus. ²⁴ ipse sic. edd.

²⁶ Kann noch nichts. ³⁷ Fylolanicus edd. scriptum fuerit Fylosovicus. ³⁸ Bartv.
 Anim.] Hartwich Diering? ³⁹ altissimo edd. 2.

mox edebis in lumen, prout dicitur, 'gens in tenebris vidit magnum lumen', et ego libenter tibi respondissem, si potuissem, quia in nostra nundina omnes mee terræ homines me visitabant in magno numero, et ego non poteram illis fieri sors, nisi quando nundina erat finita. Sed quia iam habui duos dies bonum otium, eo cogitantius volui respondere. Et sane profecto gratulor, quia tam audax fuisti, uti dicitur, 'audacia multos in perniciem detrusit', et voluisti simul scribere tam elegans librum, ex quo tot vires docti prorebunt, quot armati milites ex ventro equi Troiani prorebant. Nemo enim antea tam accuranter scivit, unde omnes voces hoc venirent, et quid est, ad exemplum 'video deo, edo, bibo'. Et est miraculum, quod homines possunt vivere, qui ista non sciunt: quod 'video' est cum oculo aperto rem aliquem percipio, et 'credo' quod est praesens: quia nonnunquam non credimus illud, quod non videmus; Et quod 'edere et bibere' sit cibum et potum per orem accipere, et per opem linguae, tanquam spadii vel spatonis, sepelire in sepulchrum stomachi. Ante omnia vero mihi valde bene placet originantia vocum, quas doces, ex quo videntur, quod lingua nostra Germanica est sicut dives penu, ex quo omnes aliae voces tanquam ex cista claustraria et corno copiarum possunt afferri. Nam quando nos Germanice dicimus 'eine Gurke', tunc Latinus dicit, 'cucumis', quasi 'cucumist, cucumistieri', a Germanico 'Kuhmist', et sic dicitur cucumis, quia cucumes libenter crescunt et fiunt magni in Kumist. Quando autem dicitur 'Kukumis', et bis vice ponitur syllaba Ku, tunc illud pro more sancta lingua significat multitudinem, et quod non debet omitti simus vaccæ in illo loco, ubi cucumes debent crescere: Nam quando habere volumus apud tempora cucumes, tunc oportet multum simum vaccæ addere. Profecto ego suadeo valdissime, ut hunc tuum librum edas, tunc enim apud doctum mundum magnum honorem habebis, et

semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Vale.

10.

Tympana horrendum per plateas Parnassi resonabant, campanarum strepitus omnibus et singulis horrorem incutiebat, Bombardæ maiores in vallo ingenitum fragorem edebant, totusque Parnassus ad arma clamabat, currebat, videbanturque ima se miscere profundis: Plato barbam dentibus mordens vultu non adeo blando, lingua tamen facundiore primas sibi præ Aristotele ingrato cullo debere, vociferabatur, contendebat. Sed 'huc adeste', plusquam stentorea voce audiebatur Aristoteles, 'Quis me maior exstitit? ovum gallina sapientius? En! Politica mea pro lorica, Magna moralia pro scuto, Organon pro machæra anicipiti! Nolite cedere, fortes vos præbete: Non minor enim est virtus, quam discere, docta tueri'. Cato torvo vultu per plateas circumcursitabat, pugno pro gladio usurpus, 'Omnies pereant ad unum, nemini parcatur, sive amicus sive inimicus sit', rugiebat; Zeno vero ad angulum plateæ fronte serena perplacidaque consistens, et in sinu gaudens, 'Suis se gladiis periment', intra se ipsum dicebat. Reliqui omnes quo se vertebant, nesciebant, dum Apollo medios inter praesentem se stitit, et que istarum turbarum causa, quæ occasio, quæsivit.

³ terr. hom.] lansmanni in Epp. O. V. ⁷ quod edd. prr. ⁸ Tojani et accurantes edd. prr. ¹⁸ Gurcke edd. s. a. ²⁷ semper ... manebunt.] Verg. ecl. V. 78.

³⁵ vociferebatur edd. s. a. adesse edd. s. a. ⁴¹ ruiiebat. edd. prr.

Cui cum diu multumque roganti Zeno respondisset, ‘Obscuros quosdam viros Parnassum forte ingressos eo audaciae pervenisse, ut fores primorum pulsaverint, eosque satis contumeliose exagitare præsumserint, ‘Apago’, inquit, ‘ineptias, apage pueriles tumultus, et ad Lacedæmones vos conferte!’ Hi quotannis filiis suis servos bene potos sistebant, ut eos intuentes ebrietatem eiurarent:⁵ Vos a viris his obscuris discite abstinere ab illis quæ doctos dedecent, et ne maius vobis malum accieatis, agentes gratias ei, qui viros hos obscuros denuo, dum necessitas flagitabat, in Parnassum introducendos curavit, quiescite, tacete!

11.

M. Petrus Zepfelius,
ludimoderator in Ecclesia Collegiato S. Syfridi Metensi,
Millena Salutum.

Quia, Vir illuminatissime et eximentissime, a parte ante et post colende, me petiisti, ut tibi meum novum metodum, quem in Schola mea utor, et ante omnes alios, qui ante me fuerunt, et post me sequentur, est facilissimus, de-¹⁵ herem revelare, ecce hic est ille: ita soleo pueros meos in Grammathica infor-
mare, et sinere coniugare:

Iupo, as, are, vavi, atum, est verbum regens Dativum.

Supplico, as, are, cui, icitum, regit Accusativum.

Frango, as, are, avi, atum.

Linquo, as, are, avi, atum.

Transfero, as, translare, avi, atum.

Vivo, is, ere, ivi, vitzum.

Indulgeo, ui, ulsitum.

Peperio, ivi, itum.

Mugio, unxi, munctum, etc.

Sic possunt mei pueri coniugations facile capere. Si vis etiam scire meum metodum in declinando, super cras tibi mittam, iam enim habeo paucum tem-
pus. Quapropter vale ut cervus, alacriter, qui super montibus et vallibus sa-
lire solet. Sed heus, me oportet tibi etiam specimen facere in Dialectica, quam ³⁰
meis Primani ingero. Proponavi nuper iis unum Sylogissimum, qui ita sonat:

Mulier genuit te vel Asinus,

Sed nulla mulier genuit te,

Ergo Asinus genuit te.

Mei Primani non potuerunt respondere, et ego ipse non statim potui me re-³⁵
cordari; interrogavi ad consilium alios doctos Clericos et Phylosophos in nostra
civitate, qui dixerant, quod ita debeat responderi, quod tota Disiunctiva sit

¹⁰ Cf. inscript. seq. ep. ¹¹ Collegiato sic edd. ¹⁷ canjugare edd. s. a. In
quodlibeto De fide meretric. (cf. adnot. ad seq. ep.) sic est: „.. Fuit quidam
amori deditus et licet omnium litterarum ignarus, sicut Stilpho, scholas tamen
regendas assumpsit, docens pueros per omnia ex Isidoneo germanico [Wimphe-
lingii] ... Docuit insuper eos coniugare verba: Iupo ...” etc. ut supra legitur, nisi
quod liquo, as, are, avi atum, et post vitzum habet: vovo roves ere votzi votzum, in-
dulgeo es ere indulgi indulsitum, reperio reperivi, reliquis omissis. ²⁶ unxi sic edd.
³⁶ Philosophos edd. s. a.

falsa, quia mulier non gignit, sed parit. Placet mihi ex parte hæc responsio, sed tamen manet adhuc unus scrupulus, quem mox tibi scribam. Et quia tu es valde scientificus Vir, peto te, ut mihi scribas, quid tu respondere velles ad hunc Syllogismum:

5 Asinus habet pedem,
Tu habes pedem,
Ergo tu es Asinus.

Ego puto distingendum esse inter pedem rationalem et irrationalem. Sed ex-peto tuum iudicium. Vale amicorum cervale, et tempore Aegidii alacrem te praesta, interea vero me recommenda apud Theologissimum vestrum Abbatem, ut me velit promovere ad pinguiorem officium, nam et si suam Scholirega pro-nunc, tamen non habeo inde multum interere et mordere.

12.

Hanc Epistolam discipulis suis imitandam proposuisse fertur

15 Magister Petrus Zepffel,

alias Hildebrandt

pro nunc didascalon

in Ecclesia collegiato sancti Syfridi Metensi,

discreti nec non scientifico iuveno

20 Alexius de Mentz

amico maximissime adamato.

Salutem meam apertam. Dilecte socie charissime, ego mitto te scire, quod ego nuper insteti pro uno gubernamine, et ex Dei gratia factus sum Scholirega Ecclesiae collegiatae sancti Syfridi Metensi et bene sto, quia habeo multum scholares et parvus et magnus, pauperes cum divitis; ego vellem quod tu ve-neris apud nos, quia posses mecum multum prodesse, ego vellem singulariter apud te respectum habere, et vellem te discere casualia et temporalia, et tu posses etiam a me docere facere versos, quia incepsi nuperrime tertiam pars Alexandri, et sum a primum ibi 'Distinxere pedes'. Discipuli iam mei sciunt 30 fabricare versos. Unus haerि apportat mihi unum bonum, scilicet:

'O intemerata mons super sydera ferret';

item alter

^{8.9} expedo edd. prr. ¹ suam] pro sim. ¹² interrere edd. s. a.

¹³ Haec epistola (12.) desumpta est ex Iacobi Hartliebi Landoensis De fide meretricum Quæstione quodlibetaria Heidelbergensi, repetita a F. Zarncke Die Deutschen Univv. im MA. Lpz. 1857. 8°. p. 78. In sqq. adnott. Z. hanc quæstionem significat. ¹⁸ collegiato edd. Metensi] Argentinensi Z. ¹⁹ iuvene Z. ²⁰ Ale-xius de Mentz. Z. Meniz ed. a. 1689. Menitz edd. s. a. ²² appertiam. Delicie Z. ²³ gratiam Z. ²⁴ colligate edd. s. a. Syfrydi edd. s. a. ²⁴ Met.] Argenti-nensi Z. ²⁵ et ante parv. om. Z. ²⁷ resp. ap. te Z. ^{27.28} nup. inc. Z. discere et docere, lernen et lehren olim pomisceui usus fuerunt, sed h. l. scurriliter con-sulto permutantur. ²⁹ Alexandrij capituli X. de quantitate syllabar. v. 12. „Dis-tinxere pedes antiqua poemata plures". Discipuli mei iam Z. ³⁰ haerि sic edd. ³¹ ferret] veruere Z. et hoc vernere conveniret si puer voluisset montem intemeratae

'Iorius stissus est presbyteri clepores';
item tertius unum pulchrum Epitaphium ad sepulchrum lapidem:

'Iohannes est mors, quod fecit mihi vœ,
orate pro sibi, Deus habet suum anima'.

Sin autem non est luxuriosus, id est lüstig ad versos, sed etiam ad prosos 5 dictaminas, ego proposui eis modum dietandi, ex quo statim erunt facere epistles. Cum hoc occupo me cum eis apud Oratoribus et Poetis. Lexi enim 10 huic usque Vergilium super Lucam, Ciceronem super Marcum, Quintilianum super Iohannem, Plautum de beata Virgine et Horatium de S. Catharina. Et lego eis multum bona circa impedimentas Alexandri semper super duos versos vi- 15 ginti quattuor Arguitur. Et modos significandi Iohannis de Garlandria, in quibus discipuli mei multum crescaverunt: sic et tu posses in brevi crescere super omnes socios tuos, etiam si solveret eis collum eorum. Et eris scribere unam pulchram litteram ad avunculum tuum, Dominum Iohannes Lappenhauser, plebanus in Weidlich. Et eris ei persuadere, quod te mittat semel trahere ad 20 unam altam scholam, sicut et ego steti in Universitate Getschwellensi. Valete felicis. Datum raptim Basiliæ 2. Kal. Martialis. A. Christo mille quadringento nongentesimo nono.

Item legit eis parva naturalia et inter cætera pronunciavit eis ad pœnam: sic adverte, quod vinum est triplicis naturæ. Primo facit bonum sanguis. 20 Secundo facit corda lætiae. Tertio proiicit rusticus ad merdum.

virginis nomen gerentem, O Jungfrau, cum veru (veru, verueris, pro cacumine) super sidera. sed fortasse magister amens mons pro mens legerat. ¹ Iorius = Georgius (Georg) Stissus nomen familiæ esse videtur. clepores = κλέπτης, fur, ut diceretur Georgius Stissus presbytero furtum fecit? prespiteri Z. clepotes ali. ² ad sep. lap. om. Z. ⁴ Deus habet suum animal] Sic et in Elsa epitaphio ap. Olearium de fide concubinarum (ed. Zarncke. p. 93.):

Hoc iacet ingenuæ formæ Elsa sepulchro.

Grata fuit Elsa manecultello [dem Frühmesser] semper,
Quæ dum vixit, in rufa tunica ixit:

In rufa tunica: Deus habet suum anima.

Qui orat pro secum, debes comedere tecum.

Et si suntis mille, omnes oratis pro ille. Amen.

suum an.] Gallicus hic fuisse videtur: son āme. ⁵ est] es Z. versus Z. etiam] potius Z. prosos et ad d. Z. ⁸ Virgilium Z. ⁹ Ioannem Z. sancta Katharina Z. ¹¹ Et ... Garlandria om. Z. ¹² mei disc. Z. ¹³ tuus Z. ¹⁴ Iohannes Z. ¹⁵ Wytloch Z. (fictum nomen obscaenum). ¹⁶ Getschwellensi. edd. et Z. Puto 'Kirchweilensi' a vico prope Landaviam. ⁷¹ Basilia] Argentina Z. ¹⁸ nongentesimi Z. ¹⁹ Sequentia a superioribus quasi novum caput linea interposita separavit Münchius, sed ubi revera novum caput incipit nosque numerū 13. superscripsimus, ille cum edd. primis verba in eodem versu posita continuat, sic „ad merdum Monachus quidam" etc. pennam Z. Prima edd. prr, ²¹ lætia Z. læditiae. edd. s. a.

13.

Monachus quidam
Magister Balthasar Schlaug
Magistro Ortvino Gratio

5 Roma Coloniam misit

Salutes centum millia sestertia, secundum novam grammaticam,
 cum summa veneratione a parte ante.

Venerabilis Domine Magister, Epistola vestra solatiosa est mihi præsentata in festo Michaeli, et volo pro nunc vobis respondere. Sed rogo vos præcor-
 10 dialiter et charitable, quod velitis mihi, quando nuncius iste de via revenit, in una saltem parva cedula notescere, quomodo transit vobis, præsertim in illa lite cum Reuchlinus et Pfefferkorn, qui habent ambo nequam post aures et faciunt magnas guerras. Reuchlin dicit grossa verba et non intelligibilia. Ego audivi quod mox abibit ad fiendum Doctor, quia vult esse bene lectus in Biblia, quod
 15 non est. Audimus hic tot de illo, quod non possem ad viginti arcus Papyri scribere, et causa sua erit malam finem acquirere. Tenuit vos sæpe pro stulto, et tibisavit vos, quod non debetis eo sic mittere transire. Magister debet te-
 nere se sicut Magister. Omnes dicunt quod eritis lux mundi fieri. Vos bene manebitis præ ipso.

20 Quæreritis, quomodo mihi vadat, et non possum vobis clam habere, quod adhuc in Roma vitam traham, et plane depauperatus sum: habeo aliquando vix siccum panem et in nocte utor mala lectisternia. Rarissime fio vinificatus, quia vocor ad nullas convivalitates. Ego ivi nuper pro caseis et per decem dies non plures quam quindecim collegi: dixit mihi heri una antiqua vetula, quod
 25 unus sacerdos ruralis oportet venire de pastoria sua: ergo sperem habeo, quod post illum venire possim. Habeo ibi multas aucas, iuvenes et senes gallinas, antetas, ganzas, bona piscalia, bona coqualia; habet etiam vinum Cos, etc.

Tunc volo sedere in stuba mea et studere, ut possim rusticis prædicare in sermonibus Parati vel discipuli vel etiam in Biblia, ita quod ero habituatus
 30 ad prædicandum. Interim adhuc audiam Magistrum Thomam de Walleis qui legit Logicam et concordantias inter sacram Scripturam et fabulas Poetales.

Compilavi unam epistolam carminalem seu metrosam, quam volo mittere imprimere. Sed peto quod mihi de hac prius dicatis sentimenta vestra. Valete laetus quam apis in thymo, vel piscis in undis. Valete adhuc semel.

35 Datum in urbe Roma, ubi sunt mirabilia poma,
 Quæ rustici ibi vendunt et per libram bene pendunt,
 Sicut ego vidi et per experientiam didici. Amend.

¹ Tota fere hæc ep. ex diversis genuinis Epp. O. V., quod verborum index facile demonstrat, consarcinata est, e. gr. ⁶ Ep. O. V. II. I. ⁷ Ep. O. V. II. 10. ⁸ Ep. O. V. II. 47. ¹³ Dial. nov. et mire fest. §. 59. ¹⁴ Ep. O. V. II. 55. ¹⁵ Ep. O. V. I. 47. ¹⁷ eo] i. e. ei. Ep. O. V. II. 23. ¹⁸ Ep. O. V. II. 62. ²⁶ Ep. O. V. II. 48. ³⁰ cf. Ep. O. V. I. 28. ³¹ Ep. O. V. II. 44. ³⁵ Ep. O. V. II. 2. i. f.

14.

Magister Zepfelius

supradictus

ad quondam Priorem

inter alia ita scripsit:

5

Quia vestra reverentia vult scire, qualia vocabula et dyalogos meis pueris proponam, volo brevibus unum et alterum specimen hic dare. Nuper talem dyalogum proponavi:

Matth. Bone dies, frater Ieremies.

Ier. De gratzes, frater Mattes.

10

M. Quo ambulare?

I. Erphordare.

M. Quid portare?

I. Calceare.

M. Quid intus?

I. Feder et Dintus.

15

Profecto mei pueri hoc colloquium pulchre disciverant, et possunt secum eleganter loqui. Et quia vocabula ex Cicerone sunt nimis vetera, conavi ea innovare, v. g. ita doceo:

Ein Jurist, Iurista; ein Bürgermeister, Burgimagister; ein SchulRector,²⁰ Scholirega; ein Capellan, Capellanus; ein Poet, Metrista; ein Küster, Campanator; ein Buchdrucker, Pressor; ein Künstler, Artista; ein Bildschnitzer, Stattificus; ein Schuster, Calcifex; ein Barbir, Crinifex; ein Töpffer, Tornicator; ein Bauer, Burista; ein Henker, Suspensor, etc. Sic puto me proprius ad res venire, quam vetus ille Cicero, et alii veteri Salbaderi.

25

Non possum hic reticere novum inventum, quod inveni ego ipse, et nullus ante me: dum explicavi dyalepticam, dixi hoc vocabulum derivari et componi ex δύο, duo (vides, Prior doctrinalissime, quomodo in Græcis acutus sim,) et lectica eine Senffte, quia duo Opponens et Respondens in lectica ex opposito sedentes disputare solent. Rogo te, Pater viscerissime, ut hoc Collegio

30

vestro communices, et aliis Canonicis, forte id servit ad meam

promotionem, volo enim libenter ex meo pulvere

Scholastico exire, ubi me non possum

saturum edere, etc.

F I N I S.

35

¹ Hæc in qaestione De fide meretr. non leguntur, sed sunt eiusdem farinæ.

³ SVBRA|dictus *edd. s. a.* ¹⁰ De gr.] Deo gratias. gratzer, *edd. s. a.* ²⁴ proprius *edd. s. a.*